

Nju Veličanstvi

presv. Cesar in Cesarica v Ljubljani.

Željno pričakovani dan — prišel je. Med nami sta presvetli Cesar in Cesarica pervikrat skupaj, in ž njima mala princesnja Zofija.

Nju Veličanstvi spodobno sprejeti, so deželni stanovi na meji v Trebovljah, kjer se loči krajnska dežela od sosedne štajarske, napravili slaven obok, okinčan s cesarskim in deželnim gerbom in mnogimi cesarskimi, bavarskimi in deželnimi zastavami. Na postaji železnice v Trebovljah so Nju Veličanstev pričakovali Njih ekscelencija deželni poglavar graf Chorinski z deželno deputacijo krajnskih plemenitnikov, kateri se je pridružil prevzvišeni gosp. fml. grof Nobili kot namestnik Njih eksc. gosp. maršala grofa Radecki-ga in pa poveljnik c. k. 11. žandarmarijskega polka gosp. oberstlajtnant Anton John. Bila je tu pričujoča tudi duhovšina Trebovlska s šolsko mladino, obilna množica ljudstva iz Štajarskega in Krajnskega in pa rudnikarji iz Trebovelj.

Kmalu po 6. uri privihra krasno okinčani hlapec „Planina“ in ž njim Nju Veličanstvi s Svojim spremstvom. Nadušeni klic veselja od vseh strani Jima doni naproti in naš deželni gospod poglavar Ju pozdravlja s sledečim ogovorom: „Na meji vojvodine krajnske se prederzne vernopodložna deputacija te dežele Njih c. k. apostolskemu Veličanstvu in Njih c. k. Veličanstvu premilostljivi Cesarici v imenu vse dežele, v kateri se osrečivni prihod Nju Veličanstev z živim veseljem pričakuje, pohlevno pokloniti in prositi, da bi Njih Veličanstev slabo besedo najserčnejših občutkov milostljivo sprejeti blagovolili in vseskozi z gorečo ljubeznijo in nepremakljivo zvestobo udani deželi še v prihodnje tisto milost darovali, ki ji je največji ponos, največja sreča“. Živijo premilostljivi naš Cesar Franc-Jozef in presvitla naša Cesarica Elizabeta!“ Poslednje besede so ogromno donele po verstah vseh zbranih. Cesar so blagovolili na to odgovoriti, da so radi spet prišli v deželo, ktera Jim je vsaki čas verno udana bila, in da hočejo to deželo tudi Cesarici pokazati.

Na to je začel hlapec spet pihati in naprej je šlo potovanje proti Ljubljani. Slap pri Milali, postaja v Zagorji, rudnik zagorski, postaja Savska, fabrika v Ponoviču, postaja Litijska — vse, vse je bilo krasno olišpano; v Litijski je prišla celó iz Novega mesta mestna muzika in tako živo in veselo je bilo tukaj, da ni popisati; Cesar so stopili tu z voza in se podali v sredo svojega slovenskega naroda, in sedaj ni bilo veselega ukanja ne konca ne kraja. Potem so se podali naprej — povsod so bile žive znamenja preserčnega veselja. Nasproti fužinskega grada, kterege stolpi so bili z bengalskim ognjem razsvitljeni, pa je razpostavil gosp. Fid. Terpinec, predsednik kmetijske družbe, v umetnih piramidah kmetijsko in obertnijsko orodje, okoli njega dekleta in fante v zali narodni obleki, ki so pozdravljali Nju Veličanstev; veselico je razsvetleval umetalni ogenj.

Ob devetih so zagromeli topovi na gradu, in to je bilo znamenje, da se berzega teka bliža kolodvoru ljubljanskemu hlapec, ki nam ima pripeljati presvitla Gosta. Malo trenutkov le, in bila sta med nami! Čigav jezik je v stanu dopovedati veselje, v katerem so igrale serca neštevilne množice ljudstva, ko je zagledalo premilostljivega Očeta in premilo Mater svojo. Nadušeni Živijo-klici od vseh strani so o pogledu tem preglasili strel topov. Ko stopijo Cesar s Cesarico z voza, se Jima ponižno pokloni mestni župan, obdan od odbornikov in magistrata, ki je Nju Veličanstvi na kolodvoru železnice pričakoval, in Ju spremi v krasno okinčano dvorano, kjer gosp. dr. Burger, mestni župan, v imenu ljubljanskega mesta pozdravlja presvitlega Cesarja in Cesarico s sledečim nagovorom: „Mestna županija z magistratom pozdravlja preveselega serca Nju Veličanstvi v imenu prebivavcev verno udanega poglavnega mesta in serčno radostna kliče: Dobro došli v presrečnem mestu! Naj blagovolijo presvitli Cesar in premilostljiva Cesarica sprejeti poklon verne udanosti, ljubezni in zvestobe s ponižnim zagotovilom, da ti

občutki nas bojo neprenehoma navdajali in da, kjer koli in kadar koli bo treba, jih bomo tudi djansko poterdili“.

Posebno prijazni so blagovolili Cesar na ogovor ta sledeče odgovoriti: „Mene in Cesarico veseli, da sva v Ljubljani. Zahvalujem se Vam za očitno to razodetje verne udanosti in zvestobe prebivavcev ljubljanskega mesta, ktera mi je dobro znana in katero bojo, tega sem prepričan, Meni in Moji hiši vedno ohranili“. Nadušeni Živijo-klici so zadoneli na milostljive te besede Cesarjeve. V tem pa stopi mala punčika iz verste dvajseterih belo oblečenih tovaršic, ki so z mestno županijo in magistratom vred Nju Veličanstvi pričakovale v dvorani, pred presvitlo Cesarico, se Ji spodobno poklone in v imenu krajnskih otrok prav ginja govorí in nazadnje pravi: „O daj, daj! da mater Te imenujemo; saj ni slajšega glasú od tega“. Ko je punčika izgovorila, podá presvitli Cesarici to, kar Ji je ravno rekla, v lično zvezanih bukvicah v mal spominek, kteremu pridá druga punčika še krasen venec, vezan z belim svilnim trakom; v eni konec so bile natisnjene besede „Preserčno ljubljani Materi!“ v drugi pa „Otroci Krajne!“ Kako prijazno je sprejela presv. Cesarica te njezne darove in kako ljubeznjivo se je priklonila k malim punčikam, ki ste ji izročile bukvice in venček, ni mogoče z besedo popisati. Vso svojo milo ljubeznjivost, od ktere smo že toliko slišali, je Visoka Gospá izlila v ta trenutek, ko je vzela darove punčikama iz rok.

Ko je bila slovesnost tukaj končana, se podajo Cesar s Cesarico v kočijo, ki Ju je čakala pred lesketajočim kolodvorom, in spremljeni od kočij brez konca in kraja, med gromenjem topov z grada, zvonjenjem po vseh cerkvah in neprenehanim ukanjem veselega ljudstva so se po dunajskih, krasno razsvitljenih ulicah skozi dva, po šegi starih mavriških grajskih stolpov umetno napravljena gradova, na kterih ozidji so stali gradniki in s trombami in godbo cesarske pesmi sprejeli kočijo Nju Veličanstev, peljali v mesto v Svoje stanovanje. Tu pa so Ju že pričakovali višji civilni in vojaški gospodje, knezoškof s korarji in plemstvo krajnsko in se Jima ponižno poklonili. Komaj so se kake trenutke oddahnili in že so blagovolili dovoliti, višjim plemenitnikom, vojaškim, duhovnim in civilnim oblastnikom, vodjem ljubljanskih šol, mestnemu odboru in magistratu, mestnim poslancom in evangeljskemu fajmoštru pred-se priti; prijazno so najprej Cesarica, potem pa Cesar tega in unega za to in uno poprašali.

Berž ko so se Cesar s Cesarico pripeljali v Svoje stanovanje, je prišlo 200 praznično oblečenih gimnazijalnih učencev z baklami in ž njimi 70 pevcev in se ustopili v kolo pred hišo. Po končanih poklonih so začeli zbrani pevci pod okni Cesarjevimi „slovesno pesem“ prepevati, katero je zložil gosp. Dr. H. Costa in v muziko vredil gosp. K. Mašek, in katero lično pisano in vezano je v imenu ljubljanske županije Nj. ekscelencija gosp. deželni poglavar Njima Veličanstvoma poklonil. Po peti pesmi so se učenci z baklami ustopili pod oknom v podobo zvezde in se potem tako razredili, da so z baklami naprej naredili začetne pismenke imena Cesarjevega in Cesaricnega F. J. E., potem pa besedo „Heil“ (Blagor Vama!). Po vsem tem pa je zadonela „Cesarska pesem“, katero so spremljali brezštevilni Živijo-klici. Bilo je pred hišo Cesarjevo toliko množica ljudi, da se je vse terlo, ne le Ljubljančanov temuč tudi obilne množice naših deželanov pa tudi ptujih. Vse od starega do mladega je hrepenelo obličje viditi premilostljivega Cesarja in mile Cesarice, in kolikorkrat sta se prikazala pri oknu, se je ponavljalo nadušeno ukanje.

Na pozno noč se je še le pomiril veseli vrisk in preslavna Gosta sta se podala k počitku.

Drugi dan, danes v torek, ko te verstice pišemo, je že cela Ljubljana, od enega konca do drugega, v naj lepšem, prazničnem lišpu, kterege posamno popisati nam danes ni mogoče; vse hiše so okinčane s svetlicami, banderi in mnogim drugim lišpom tako, da lahko rečemo, da

Ljubljana, kakor dolgo koli stoji, še nikoli ni bila tako zala.

Hotla je te dni tudi v unanji opravi pokazati, kako se raduje serce njeno ob nazočnosti svojega ljubljenelega Cara in Carinje, ktera sta nam še sabo pripeljala mlado hčerko Svojo princesnjo, Zofijo, in da nam celó v neizrekljivo veselje velikočast skazeta, da bode presvitla Cesarica praznovala god Svoj med nami. Raduj se mi, slovenski narod, ukaj le svoj serčni „Živila!“ in plava naj ti serce v sladki radosti. Nenavadna slava ti je došla!

Z nami pa se veseli tudi nebo milo. Prijazno solnce nam sije danes, povečuje praznični dan in olepšuje z žarki svojimi naše zastave.

Presvitli Cesar so obiskavali danes javne civilne in vojaške naprave, šole itd. in zaslišali tiste, ki so posebno prosili pred Nje priti v tej ali uni zadevi. Milostljiva Cesarica pa so obiskali naše nune, ktere so kaj lepo z vsemi svojimi učenkami obhajale ta praznični dan. Ko so slavno Gospo spodobno sprejele pri vratih in jo spremile v izbo predstojnice, so Jo prosile potem stopiti v veliko sôbo, kjer so punčike v lepi podobi predstavile „Vero, upanje in ljubezen“ in potem zapele „cesarsko pesem“; v mal spominek presrečnega dneva so gospé nune presvetli Cesarici poklonile mnogotere lično izdelane oblačilica za Njene hčerki. Ni nam treba na dolgo popisovati, kako ljubeznjiva so bili spet tú Cesarica. Tudi naše gojilnice malih otrok niso pozabili ter tudi to obiskali. Sprejeli so Jih otročiči z malimi banderci in zelenimi vejicami in punčika in fantek sta Jih nagovorila, potem pa so vsi skup „Cesarsko pesem“ zapeli. Zadovoljna so visoka Gospa tudi to napravo zapustili.

In tako je pretekel dan veseli. Ravno pa ko pišemo poslednje verstice, mrak nastaja in noč že hoče razpeti svoje temno krilo čez belo Ljubljano. Pa ne, danes ne — danes pred večerom slavnega godú naše premile Carinje ne! Glej! kakor vse serce naše plamijo za Njo, tak se že unema luč za lučjo, lampica za lampico — kdo jih more šteti — in kmali bo iznovega dan, v solnčnem lesku celo mesto. Vse se že raduje, vse je živo po ulicah; tudi mi moramo položiti pero za danes na stran, da se udeležimo veselja, ki nas danes še čakajo, pošiljaje gorke molitve z vsako ljučico gori k Vladarju vseh vladarjev, da naj premili naši Carinji dodeli obilo obilo vse, česar želi Nje preblogo serce!

Malega gospodarja bogastvo.

(Dalje.)

Marsikaj imamo od klaje povedati, ker le tisti gospodar z dobičkom gospodari, ki je ne zametuje, pa ki tudi ni preskop ž njo.

Je pa klaja mnogoverstna. Ene je malo viditi, pa veliko zaleže, to je, ima veliko redivnih stvari v sebi; druge pa je na oči in na vago veliko, pa vendar malo zaleže, malo redí. Natanjčne skušnje, podpisane od učenih mož, so peljale do spoznanja, da zdaj vémo, koliko zaleže vsaka druga klaja ali piča v primeri z mervo ali senom, ktero je po vsem svetu najnavadnija klaja, in pa da vémo, koliko sená potrebuje govedo na dan, da se toliko redí, da je za rabo in gospodarju v prid. Kdor poklada živini brez te vednosti klajo, je gospodar, da se ga Bog usmili! Ker pa ne more vsak svoji živini le sená pokladati, in ker ima gospodar tudi marsikaj drugega, kar živina rada je in ji tudi tekne, bi gotovo rad zvedil: v kakošni primeri (priglihi) je marsikaka druga klaja z mervo ali senom? Povémo mu, da v ti-le: 100 funtov dobrega sená zaleže ali ima toliko redivnega v sebi kakor 200 funtov ječmenove ali pa ovsene slame ali 300 funtov pšenične ali režene, ali kakor 400 do 450 funtov zelene (frišne) trave, zelene detelje ali grahorce, ali kakor 200 funtov krompirja, 275 funt. korenja, 300 funt. pese, 450 funt. repe, 500 funt. zelj-

nega perja, 60 funt. otrobov, 50 funt. žitnega drobú, 50 funt. lanénih preš ali potíc itd. Če tedaj gospodar to vé, bo lahko pravo mero zadel, ako hoče namesto sená govedom svojim kakošno drugo klajo pokladati, ali saj en del sená namestovati ž njo. Če ima svoji živini, postavimo, 10 funtov sená na dan dati, bo zdaj vedil, da ji mora 20 funtov krompirja dati, ako hoče, da ji krompir toliko zaleže kot senó; če jo pa, postavimo, kermi (futra) le z reženo slamo, ji je mora 30 funtov dati, da bo toliko zalegla kot 10 funtov sená; nasproti pa ji 5 funtov lanénih preš že toliko zaleže kot 10 funtov sená itd. Vse to si lahko zrajta iz gori povedane primere sená z drugo pičo.

Malokteri kmetovavec pa je v stanu, živino svojo le s samim senom rediti; tedaj si pomaga z eno ali drugo gori imenovanih stvari. Al pri tem je treba, da meša to in uno klajo in da ji ne daje v eno mer le ene; želodec živinski kakor človeški dela razloček med klajo in klajo; ena je lahko prebavljiva, druga manj; ena napolni vamp, pa nima veliko v sebi; drugo zaleže veliko, pa se v vampu malo pozna — povsod pa je treba gledati na to, da se živina nasiti, to je, da si vamp napolne, zakaj tega potrebuje vsaka živina, ker le potem začne želodec dobro in veselo kuhati. Če namreč po gori rečenem 8 funtov lanénih preš toliko zda kakor 16 funtov sená, ima teh 8 funtov preš vendar premalo baže, da bi napolnile vamp in nasitile živino; tedaj je treba, da namesto samih preš ali namesto polne mere preš gospodar živini toliko sená ali toliko slame poklada, da dobí živina tisto mero klaje, ki je potrebuje, pa tako mešano, da je dosti tečna, da pa tudi napolne vamp ali živino nasiti. Damo pa še drug izgled nasprotne razmere. Postavimo, 16 funtov sená ima to govedo dosti na dan; gospodar ji pa hoče namesto sená ovsenice (ovsene slame) dajati, in ker vé, da je ovsene slame še enkrat toliko potreba, kakor sená, ji bo tedaj določil 32 funtov slame; — al kaj bo iz tega prevelikega kupa? — želodec bo preveč nabasan in ne bo mogel vse te klaje popolnoma prekuhati.

Iz tega se vidi, da je treba namesto polne mere sená, ki je živina vsaki dan potrebuje, še kaj drugega klasti; potem želodec dobro kuha in žene svoj mlin tako, da gré vse životu na dobro. Recimo, da govedo potrebuje na dan 15 funtov sená, — kako bo gospodar naj bolje storil? Gotovo takole, da ji poklada na dan 5 funtov sená, namesto ostalih 10 funtov pa naj ji daje en del sočnate piče (repe, krompirja ali kaj takega), en del pa suhe klaje (slame). Koliko vsake? bo lahko zrajtal iz gori povedane razmere. (Dalje sledí.)

Zgodovinska povestica.

Znamnje sv. križa.

(Prevod ilirski.)

Bivši avstrijski minister unanjih zadev, grof Fiquelmont, pripoveduje v svojem potovanji skozi Bulgarsko med drugimi rečmi tudi naslednjo dogodbo.

Bil sem na poti iz Soluna v Vidin, vernujoči se iz Levante in Gerške nazaj v Avstrijo. Spremljevali so me trije Turčini, dva stražnika janičarja namreč in en konjuh. Bilo je ob času pašovanja Ali-paša janinskega in serbske vojske pod Černim Jurjem. — Nekega večera pridemo v veliko bulgarsko vas med Sofijo in Vidinom. Eden mojih janičarjev, ki je bil naprej hitel, da vredi potrebno za prenočišče, me je že pri vhodu v vas čakal, ter me peljal v neko snažno hišo, ktero mu je bil aga odkazal. Turki so ob tistem času, ako so popotovali, naj raji prenočili v kristijanskih hišah, kjer so po svoji termi gospodarili. Bog vari, da bi bil ubog kristijan kaj ugovarjal; najgrozovitnejša ukrotnost bi ga bila zadela bila. Ni bilo tedaj čudo, da so prebivavci vse svoje premoženje, kolikor se je le dalo, poskrito imeli. Komaj se je bila moja mala karavana v hišo preselila, že tudi jani-